

Nieuwe wet per 1 oktober in werking

Laatste wetswijziging op de valreep door de Tweede Kamer

De invoering van de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden moet op 1 oktober plaatsvinden. Eén dag voor het zomerreces stemde de Tweede Kamer nog over een wijziging: het overgangsrecht. Dat was nodig naar aanleiding van een uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

“Het was even schrikken, begin mei”, zegt Nefyto-directeur Maritza van Assen over de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven. Tegen de verwachting in stelde de rechter vast dat de wettelijke basis voor de toelating van ruim 800 middelen uit de herprioriteringsregeling onvoldoende was. De toelating van deze gewasbeschermingsmiddelen stond daarmee ter discussie.

Deze uitspraak kwam als donderslag bij heldere hemel, schetst Maritza van Assen. “De samenwerking binnen het Convenant Duurzame Gewasbescherming loopt goed. De milieubelasting is sinds 1998 met 86 procent afgenomen en sinds die tijd zijn er circa 40 nieuwe, minder milieubelastende middelen beschikbaar gekomen. En dan is er ineens een uitspraak van de rechter, die het bestaande en succesvolle instrumentarium op losse schroeven lijkt te zetten.”

Landbouwminister Verburg concludeerde echter dat de toelatingen in stand zijn gebleven, omdat de rechterlijke uitspraak was gebaseerd op een oud besluit. Deze uitspraak maakte wel duidelijk dat de herprioritering een betere wettelijke basis moest hebben.

Die is nu vastgelegd in het onlangs gewijzigde overgangsrecht binnen de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden, waarmee de Tweede Kamer begin juli heeft ingestemd. De nieuwe wet moet op 1 oktober aanstaande van kracht worden.

Maritza van Assen: “De rechtszaak was een juridisch steekspel. En het gaat niet over waar het echt over zou moeten gaan. Namelijk het stimuleren van geïntegreerde gewasbescherming.”

Nederland voorop

Even terug in de geschiedenis. Midden jaren negentig besluit de Nederlandse overheid om de herbeoordeling van stoffen nationaal ter hand te nemen en niet per stof te wachten op een Europese toetsing in het kader van de richtlijn 91/414. Daarmee loopt Nederland vooruit op de rest van Europa.

Maar al snel gaat het mis. Het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB) haalt een streep door diverse toelatingen. De toelatingsdossiers zijn (nog) niet compleet, omdat de Nederlandse

‘Herprioritering krijgt nu goede wettelijke basis’

timing voor herbeoordeling van de middelen niet gelijk loopt met de Europese. Ook blijkt dat het CTB niet toekomt aan het toelaten van nieuwe, minder milieubelastende middelen.

Besloten wordt om het beleid terug te draaien. Daarmee is de zogeheten ‘herprioritering’ geboren. Dit houdt in dat de stoffen met een verondersteld hoger risicoprofiel voorrang krijgen in het nationale herbeoordelingsproces. De (minder kritische) stoffen volgen het Europese schema van herbeoordeling. Dat be-

tekent dat de middelen op basis van deze stoffen in Nederland toegelaten blijven, in afwachting van de Europese herbeoordeling.

Naar de rechter

“Van begin af aan hebben de milieuorganisaties moeite gehad met deze tweedeling”, zegt Maritza van Assen. “Ook leven bij hen andere ideeën over het risicoprofiel van bepaalde middelen.”

Uiteindelijk is de Zuid-Hollandse Milieufederatie hiermee naar het College van Beroep voor het bedrijfsleven gestapt. De rechter stelde vast dat de herprioritering niet goed genoeg was verankerd in de wet. Stel dat de minister had geconcludeerd dat deze uitspraak gevolgen zou hebben voor de toelating van de betreffende middelen. Dat zou dan niet alleen de beschikbaarheid van veel gewasbeschermingsmiddelen treffen maar ook van honderden biociden, waaronder desinfectiemiddelen

Wetstekst

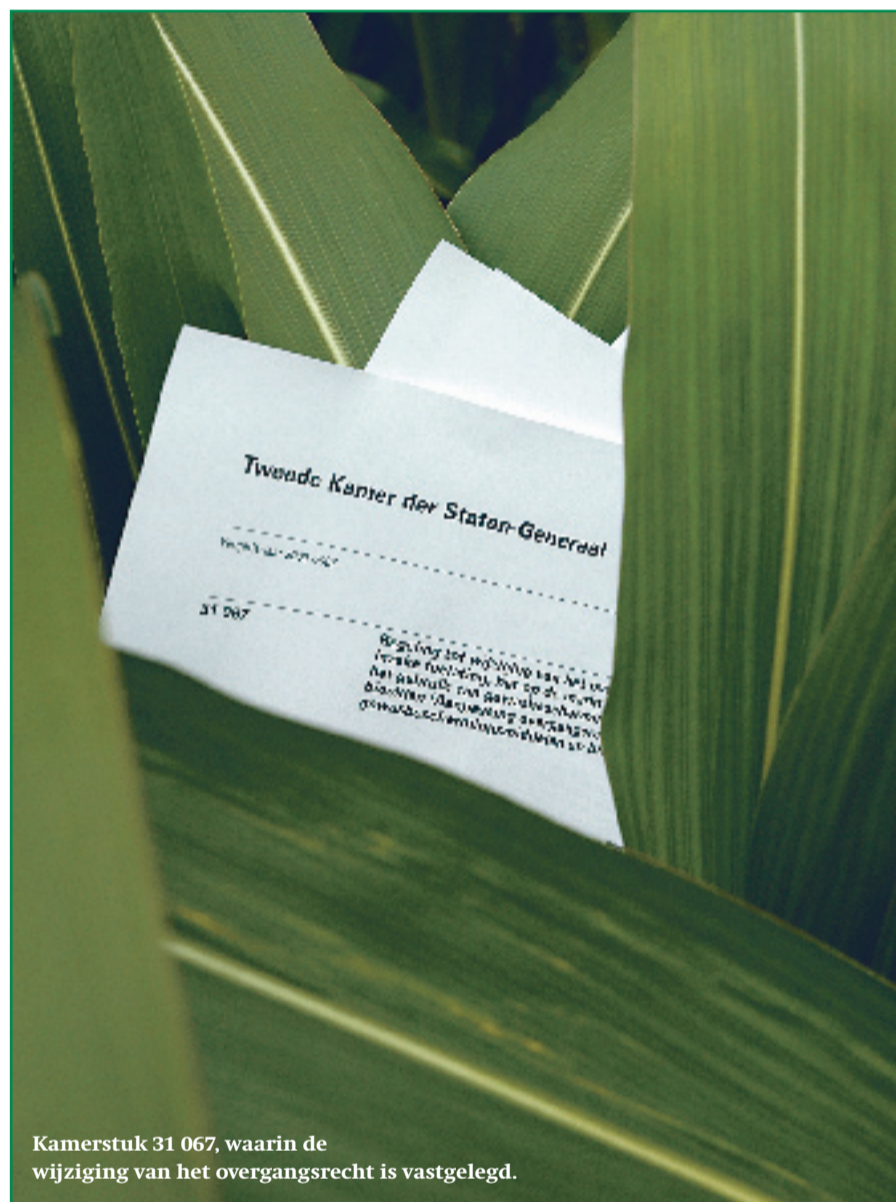
Hoe zit dat nu precies met die rechterlijke uitspraak? De wettelijke basis van de herprioritering is neergelegd in artikel 25d van de Bestrijdingsmiddelenwet. Volgens de rechter waarborgt deze tekst niet dat de middelen in de herprioritering ‘naar behoren’ worden getoetst, zoals het Europese Hof van Justitie dat vereist.

Maar wat wil nu het geval? Het beroep van de Zuid-Hollandse Milieufederatie was gericht tegen de lijst van middelen die in 2002 voor de herprioritering was opgesteld. En die lijst is inmiddels bijgesteld. De uitspraak van de rechter betreft dus een oud besluit, waardoor de rechterlijke uitspraak geen onmiddellijke gevolgen heeft voor de geldende toelatingen.

“Het is een enorm juridisch steekspel”, constateert Maritza van Assen. “En het leidt ieders aandacht af van zaken waar het echt over zou moeten gaan. Namelijk het stimuleren van geïntegreerde gewasbescherming en het creëren van draagvlak daarvoor.”

Wel degelijk beoordeeld

Wat Nefyto steekt, is dat de milieuorganisaties herhaaldelijk de indruk wekken dat de middelen in de herprioritering niet zouden zijn beoordeeld. Maritza van Assen wil graag nog eens benadrukken dat alle in Nederland toegelaten middelen wel degelijk door het CTB beoordeeld zijn op risico's voor mens, dier en milieu. Ondanks het feit dat de wetstekst dit niet goed lijkt te

Kamerstuk 31 067, waarin de wijziging van het overgangsrecht is vastgelegd.

waarborgen.

“Voor alle toegelaten stoffen heeft het CTB de toepassing onder Nederlandse omstandigheden aanvaardbaar bevonden. Producten die al langer op de markt zijn, zijn na introductie regelmatig door het CTB herbeoordeeld. Met andere woorden, alle toegelaten middelen zijn beoordeeld en veilig.”

‘Alle in Nederland toegelaten middelen zijn wel degelijk beoordeeld’

Maar hoe dan ook, het is wel zaak om dit wettelijk goed geregeld te hebben. De rechterlijke uitspraak heeft duidelijk gemaakt dat dit nu niet het geval is. Toch heeft de overheid er niet voor gekozen om artikel 25d van de Bestrijdingsmiddelenwet te repareren. Immers, het einde van deze wet is al in zicht.

“De betrokken ministeries hebben ervoor gekozen om het zogeheten overgangsrecht in de nieuwe Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden te gaan aanpassen, nog voordat deze nieuwe wet van kracht wordt”, licht Maritza van Assen toe. “Dit overgangsrecht regelt de toetsing van toegelaten middelen die wachten op herbeoordeling. Het is nu zodanig geformuleerd dat de wetstekst voldoet aan de eisen van

het Europese Hof van Justitie.”

Dat laatste houdt drie belangrijke zaken in. Ten eerste dat het CTB het middel heeft getoetst en niet alleen de werkzame stof. Ten tweede dat de toetsing ‘naar behoren’ is uitgevoerd. En ten derde dat die toetsing heeft plaatsgevonden op basis van dossiers. In de huidige wetstekst is dit niet zo omschreven, hoewel het

in de toelatingspraktijk wel zo gebeurt.

Hoe verder

Hoe nu verder? Het CTB heeft de genoemde 800 middelen inmiddels opnieuw getoetst. Daarbij baseert het CTB zich op de regelgeving in de nieuwe wet. Een wijziging is dus dat de lijst van werkzame stoffen nu een lijst van middelen wordt.

“We zullen blij zijn als dit straks allemaal in orde is”, zegt Maritza van Assen. “Dan kunnen we ons allemaal weer richten op het halen van de doelstellingen van de Nota Duurzame Gewasbescherming. Mijns inziens is het milieu daar meer mee gebaat dan met het voeren van rechtszaken die veel tijd, energie en geld kosten.” ■

Werken aan een effectief middelenpakket

Welke rol speelt de distributiesector?

De distributeurs van gewasbeschermingsmiddelen, verenigd in Agrodis, spelen een belangrijke rol bij het effectief middelenpakket. Zo heeft Agrodis een coördinerende taak rond het oplossen van hiaten in het pakket. Ook is Agrodis actief binnen het Fonds Kleine Toepassingen en de Expertgroep Effectief Middelenpakket.

Om hiaten in het effectief middelenpakket tijdelijk te dichten, kent Nederland voor gewasbeschermingsmiddelen een vrijstellingsregeling. Straks, in de nieuwe Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden, heten de vrijgestelde middelen 'dringend vereiste middelen'. Omdat het om middelen gaat die (nog) geen officiële toelating hebben, is rond het gebruik en de distributie van deze middelen grote zorgvuldigheid vereist. Het Registratie- en ControleSysteem (kortweg RCS) van de distributiesector speelt hierin een belangrijke rol.

"Distributeurs die RCS-gecertificeerd zijn, houden een nauwkeurige administratie bij van de in- en uitgaande gewasbeschermingsmiddelen", zegt Rinus Zwemer, voorzitter van Agrodis. "Zo is tracking en tracing van de middelen gegarandeerd."

Agrodis staat positief tegenover de vrijstellingsregeling. "Het biedt een oplossing voor knelpunten. Maar belangrijkste blijft een soepel toelatingsbeleid, met zoveel mogelijk reguliere toelatingen. Daar zijn wij als distributiesector, als onderdeel van de totale land- en tuinbouw, het meest bij gebaat. Tijdelijke toelatingen zijn voor ons in bedrijfsmatig opzicht lastig, want we kunnen er geen meerjarenplanning op maken. Ook het steeds opnieuw moeten discussiëren of iets al dan niet een knelpunt is, schept veel onzekerheid."

Ook belangrijk: "Als er voor een middel een vrijstellingsregeling komt, dan moeten wij dat als distributiesector ruim voor het seizoen

weten. Liefst voor 1 januari. Zeker als het nog niet toegelaten middelen betreft."

Coördinerende rol

Binnen het Convenant Duurzame Gewasbescherming bestaat een goede samenwerking met de partners, waarbij is afgesproken dat Agrodis een coördinerende rol heeft in het signaleren en oplossen van hiaten in het effectief middelenpakket. Rinus Zwemer

legt uit hoe dat in zijn werk gaat.

"Onze taak als distributeurs is om deze hiaten via

onze afnemers in beeld te krijgen. Wij maken onze leden voortdurend attent op die rol. Vervolgens leggen we deze hiaten voor aan de coördinatoren effectief middelenpakket (CEMP's) van de land- en tuinbouworganisaties. Uiteraard hebben de CEMP's ook een cruciale rol bij het inbrengen van hiaten. Met hen brengen we de knelpunten in kaart. Vervolgens gaat Agrodis daar in samenwerking met de CEMP's mee naar de industrie, met de vraag of hier oplossingen voor zijn. Onze rol is dus louter coördinerend. Veel actuele knelpunten zijn op deze wijze (tijdelijk) opgelost."

Meer taken

"Onze coördinerende taak rond de vrijstellingen is maar één onderdeel van onze rol ten aanzien van het effectief middelenpakket", benadrukt Rinus Zwemer. "Zo zit Agrodis samen met LTO Nederland in de toekenningscommissie van het Fonds Kleine Toepassingen. Dit fonds ondersteunt financieel de

Rinus Zwemer: "Onze coördinerende taak rond de vrijstellingen is maar één onderdeel van onze rol ten aanzien van het effectief middelenpakket."

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Agrodis heeft maatschappelijk verantwoord ondernemen hoog in het vaandel staan. "Belangrijke aanleiding was de brand bij Sandoz in Zwitserland, die de aanzet heeft gegeven tot Europese regelgeving voor opslag", vertelt Rinus Zwemer. "Dat zijn de bekende CPR-richtlijnen, die in Nederland inmiddels zijn opgevolgd door de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS). PGS is een verbetering van de bestaande richtlijnen, die zeker Europese navolging zal krijgen. Agrodis heeft altijd veel aandacht besteed aan veilige opslag en distributie."

We noemen enkele andere inspanningen van Agrodis ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen:

- Het Registratie- en ControleSysteem, kortweg RCS. Dit is een certificatiesysteem voor de distribuerende bedrijven. Een gecertificeerd bedrijf werkt volgens vastgestelde normen. Dat betekent dat het bedrijf op een verantwoorde wijze gewasbeschermingsmiddelen verhandelt en dat dit volgens de wet- en regelgeving

gebeurt. Ook kan het bedrijf inzicht verschaffen in de in- en uitgaande stromen van gewasbeschermingsmiddelen (tracking & tracing). Inmiddels zijn alle bij Agrodis aangesloten bedrijven gecertificeerd. De certificering staat onder toezicht van de Raad voor de Accreditatie.

- Agrodis werkt aan koppeling van haar RCS-systeem aan de Product Stewardship Gedragscode van Nefyto en de waarborgsystemen van andere sectoren binnen de gewasbeschermingsketen.

- Het kennisdoorstromingsproject. Geïnitieerd door Agrodis, waarin zij samen met LNV de kennis in de gehele gewasbeschermingsketen (inclusief retail) over verschillende aspecten van gewasbescherming wil vergroten. Dit gebeurt met name door themabijeenkomsten. Ook wordt er een digitaal datasysteem opgezet.

- Agrodis werkt samen met de Inspectie Verkeer en Waterstaat aan een veiliger vervoer van gewasbeschermingsmiddelen.

aanvragen voor zogeheten derden-uitbreidingen. Wij adviseren of een aanvraag voor een financiële bijdrage uit het fonds al dan niet wordt gehonoreerd."

Verder neemt Agrodis ook deel aan een nieuw fenomeen, te weten de Expertgroep Effectief Middelenpakket. Hierin heeft Agrodis zitting

met gewasbeschermingsdeskundigen van LTO Nederland, LNV, Plantenziektenkundige Dienst, CTB en Nefyto. Ook hier heeft Agrodis een coördinerende taak.

"De opdracht voor deze groep is het tijdig en proactief signaleren van problemen binnen de gewasbescherming en daar oplossingen voor te zoeken. Zo kan LNV bijvoorbeeld aangeven welke actieve stoffen in de Europese herbeoordeling in gevaar zijn. LTO Nederland en Agrodis signaleren vroegtijdig gewasbeschermingsproblemen in de dagelijkse land- en tuinbouwpraktijk. Het uiteindelijke doel is het behoud van een effectief middelenpakket voor de land- en tuinbouw."

Communicatie

De instandhouding van het effectief middelenpakket valt of staat met goede communicatie. Hoe communiceert Agrodis met haar leden? "Op verschillende manieren", antwoordt Rinus Zwemer. "We publiceren regelmatig nieuwsbrieven. Daarnaast zijn er ledenbijeenkomsten, waarin het thema 'hiaten in het middelenpakket' steeds geagendeerd staat. Verder hebben alle bestuursleden van Agrodis de taak om geregeld individueel met de achterban te praten. De onderwerpen die in deze contacten naar voren komen, worden vervolgens in de bestuursvergaderingen ingebracht."

En de communicatie met andere organisaties? "We hebben overleg en persoonlijk contact met de andere convenantpartners. Verder hebben we natuurlijk de websites van Agrodis en RCS." (www.agrodis.nl en www.rcscertificering.nl)

Hoe ervaart Agrodis de samen-

werking met Nefyto, als het gaat om de oplossing van knelpunten? "Positief. We begrijpen dat de industrie in een spanningsveld zit. Nederland is een land van kleine teelten en komt daardoor achterin de rij als het om nieuwe middelen gaat. Begrijpelijk, want een fabrikant wil met een nieuw middel eerst zijn slag slaan in de grote gewassen. Maar we merken dat de landelijke dochterbedrijven, verenigd in Nefyto, zich sterk maken voor de kleine teelten. Zij snappen de problematiek van de kleine teelten heel goed en leveren daar ook een inspanning voor." ■

Agrodis

De vereniging Agrodis behartigt de belangen van de ondernemingen in Nederland die handelen in gewasbeschermingsmiddelen. Bij de vereniging zijn circa 55 bedrijven aangesloten, die gezamenlijk meer dan 85 procent van het marktaandeel in gewasbeschermingsmiddelen verhandelen. De leden hebben gezamenlijk ruim 150 vestigingen en ongeveer 350 adviseurs in dienst.

Het bestuur is samengesteld uit drie vertegenwoordigers vanuit de coöperatieve sector (Rinus Zwemer, Wilbert Wijers en André Nelis) en drie vanuit de particuliere sector (Gerard Top, Wim in 't Veld en Henry Janssen). Voorzitter is Wim in 't Veld, vicevoorzitter is Rinus Zwemer.

Voor de land- en tuinbouw is chemische gewasbescherming belangrijk en vaak zelfs noodzakelijk. De voorbeelden in deze rubriek illustreren dit.

Nut & Noodzaak

Rupsen in de glastuinbouw

Rupsen in de glastuinbouw: wat voor problemen veroorzaken ze? En in welke gewassen?

Rupsen veroorzaken schade doordat ze aan blad en vruchten vreten. Dit doen ze in vrijwel alle gewassen onder glas, zowel bloemen als groenten.

Hoe groot is het probleem in Nederland?

Problemen met rupsen komen jaarlijks in vrijwel alle kassen in Nederland voor.

Wat kun je er tegen doen?

In Nederland wordt in de meeste kassen gewerkt met geïntegreerde gewasbescherming. Zo worden onder meer luizen en trips bestreden met natuurlijke vijanden. Echter, tegen rupsen zijn er eigenlijk geen effectieve natuurlijke vijanden. Daarom moet in vrijwel alle kassen meerdere keren per jaar met behulp van gewasbeschermingsmiddelen gecorrigeerd worden tegen rupsen.

Kan het zonder gewasbeschermingsmiddelen?

Nee. In de rupsenbestrijding zijn gewasbeschermingsmiddelen noodzakelijk, vanwege het ontbreken van natuurlijke vijanden.

Er zijn vrij veel effectieve middelen op de markt waarmee rupsen bestreden kunnen worden. Voornamelijk chemische middelen en daarnaast enkele bacteriepreparaten.

Schade in roos, veroorzaakt door rupsen. In de inzetjes de meest gangbare rupsen in de glastuinbouw: Turkse mot (boven) en Floridamot (onder).

Milieucommissie Europarlement wil spuitvrije zone van 10 meter

De milieucommissie van het Europees Parlement stemde eind juni over de 'Sustainable Use Framework Directive'. Meest in het oog springend is het commissievoorstel om een 10 meter brede spuitvrije zone in de hele EU te introduceren.

Een spuitvrije zone van 10 meter wordt problematisch voor het waterrijke Nederland, dat hierdoor veel landbouwgrond niet meer productief kan gebruiken. Volgens Nefyto-directeur Maritza van Assen is een dergelijke maatregel ook niet nodig in Nederland. "In ons land hebben een goed werkend maatschappelijk systeem om de belasting van het oppervlaktewater binnen de normen te houden. Dat systeem is gebaseerd op het Lozingenbesluit en regels in de toelating."

Niet alleen Nefyto heeft ernstige bezwaren. Zo spreekt LTO Nederland, bij monde van John Verhoeven, van een "zeer onrealistisch voorstel".

Jan Mastwijk, lid van de Tweede Kamer voor het CDA, stelde meteen Kamervragen aan minister Verburg. In haar reactie gaf de minister aan een generieke spuitvrije zone van 10 meter een 'buitenproportionele maatregel' te vinden die 'niet werkzaam is in de huidige Nederlandse landbouwpraktijk'. De minister

is bereid om via haar Europese en bilaterale contacten invloed uit te oefenen om te voorkomen dat het voorstel tot regelgeving leidt.

ECPA (Europese koepelorganisatie voor de gewasbeschermingsmiddelenindustrie) wijst in het bijzonder op de grote landbouwkundige verschillen tussen de lidstaten. En ook op de mogelijkheid van dubbele regelgeving, gezien het feit dat bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen soms spuitvrije zones worden voorgeschreven.

Heffing en volumereductie

Naast het plan voor een 10 meter brede teeltvrije zone stemde de milieucommissie ook in met een voorstel voor de introductie van een heffing op gewasbeschermingsmiddelen. En zo ook met het voorstel voor een EU-brede volumereductie van 25 procent in vijf jaar en 50 procent in tien jaar. Hoewel deze berichten het nieuws niet haalden, zijn ook deze voorstellen zeer bedreigend voor de concurrentiepositie van de Nederlandse land- en tuinbouw.

Het inzetten van heffing als regu-

leringsmiddel is al vaker geopperd en onderzocht. "Uit dat onderzoek is steeds gebleken dat er te veel nadelen aan kleven en dat de uitvoering kostbaar en problematisch is. Bovendien is de uiteindelijke doelstelling niet dat er minder middelen worden gebruikt, maar dat de milieubelasting wordt teruggebracht. Dat is met een heffing vrijwel niet te sturen", zegt Maritza van Assen.

ECPA benadrukt de toename van de productiekosten voor boeren en tuinders en de verdere aantasting van de Europese concurrentiepositie.

De gedachte om het gebruiksvolume te verminderen doet denken aan het Meerjarenplan Gewasbescherming uit de jaren negentig, toen ook een 'taakstelling' gold van 50 procent. "Dit is een verouderde benadering", aldus Maritza van Assen. "Want zoals gezegd, het gaat om vermindering van de milieubelasting, niet om volume."

In september zal het Europees Parlement in een plenaire bijeenkomst over de voorstellen stemmen. ■

PRODUCT STEWARDSHIP IN DE PRAKTIJK

In deze rubriek een voorbeeld uit de praktijk van Product Stewardship, de gedragscode van de bij Nefyto aangesloten bedrijven.

Minder residu in peer

Enkele jaren geleden is Makhteshim Agan gestart met het project residuvermindering in peer. In het project werkt deze Nefyto-deelnemer samen met Nederlandse veilingen en Engelse retailers. Uit onderzoek blijkt dat met name de juiste toepassingstechniek veel resultaat kan opleveren. Ton Besseling (specialist fruitteelt) vertelt.

Wat is de aanleiding voor het project?

"De belangrijkste aanleiding is het feit dat een aantal supermarktketens ten aanzien van residuen strengere eisen zijn gaan stellen dan de wettelijke eisen. Dat betreft zowel de hoeveelheid residu als het aantal verschillende actieve stoffen waarvan op een peer residu mag worden aangetroffen. Enerzijds kun je over de zin van deze extra eisen discussiëren, anderzijds is het gewoon een gegeven. In ieder geval was het voor ons aanleiding om het project te starten."

Is het in de praktijk wel mogelijk om aan die eisen te voldoen?

"We hebben inmiddels uitgebreid onderzoek gedaan. Daar hebben we veel van geleerd. Zo is gebleken dat er veel te winnen is met de juiste toepassingstechniek. En zo ook met goede afspraken met de uiteindelijke afnemers, in dit geval de supermarktketens. Met deze twee maatregelen heb je al driekwart gewonnen."

Hoe zit het met toepassingstechniek?

"Uit ons onderzoek is gebleken dat er binnen een fruitboom grote verschillen kunnen zijn in de afzet (depositie) van het toegepaste middel. Zo kan het zijn dat het fruit midden in de boom veel meer middel heeft gekregen dan het fruit boven in de boom. Dat geeft grote verschillen in residuen binnen één partij, met alle nadelen van dien. Toch is de spuitapparatuur toereikend genoeg om wel een goede verdeling te krijgen. Met de juiste kennis en voorbereiding kan de teeler dit bewerkstelligen."

En hoe zit het met het aantal actieve stoffen?

"Bij de extra eisen aan residuen hoort ook de eis dat er maximaal nog van vier verschillende actieve stoffen residu aanwezig mogen zijn op een peer. De praktijk leert dat er meestal meer stoffen worden gevonden. Dit hoeft wettelijk geen probleem te zijn als per stof maar wordt voldaan aan het maximale residuniveau. Toch valt ook hier iets te winnen. Als je residuen van actieve stoffen aantreft op geoogst fruit, dan is het betreffende middel meestal minder dan zes weken voor de pluk toegepast. De winst valt hier dus te behalen in die laatste periode voor de pluk. Toch zien we dat er juist in die periode veel wordt gespoten, met name met het oog op houdbaarheid. Echter, lang niet alle fruit hoeft

Ton Besseling neemt monsters om de verdeling van het toegepaste middel te bepalen.

lang bewaard te worden. Afstemming met de afnemer hierover kan een aantal bespuitingen besparen. Met als resultaat dat er vlak voor de oogst minder (verschillende) middelen hoeven worden toegepast."

Wat doen jullie met de verworven kennis?

"Begin maart hebben we een informatieve bijeenkomst hierover georganiseerd voor vertegenwoordigers van distributie, voorlichting, veilingen en overheid. Er waren zo'n 100 deelnemers. Maar er moet natuurlijk meer gebeuren. Het project maakt duidelijk dat er met de juiste toepassingstechniek veel te winnen valt. Dat geldt ongetwijfeld ook voor andere fruitsoorten, maar ook voor groentegewassen. Ik denk dat we als industrie een taak hebben om, samen met bijvoorbeeld de distributeurs en de veilingen, de telers voor te lichten over goede toepassingstechnieken. Gewasbeschermingsmiddelen zijn high-tech producten die de juiste begeleiding vragen. Mijns inziens ligt daar ook een verantwoordelijkheid voor de industrie."

Nederlanders positief over agrariërs

De regering wil de Europese inkomensvoetlagen in de landbouw meer gaan koppelen aan het realiseren van maatschappelijke waarden, als voedselveiligheid en de zorg voor het milieu. Daarom zal gestart worden met een maatschappelijke dialoog hierover.

In het kader van deze dialoog heeft TNS NIPO onlangs een beknopt onderzoek uitgevoerd naar de waardering van de Nederlandse landbouw. TNS NIPO zegt over de uitkomst hiervan: 'Nederlanders denken over het algemeen positief over agrariërs. Men draagt boeren een warm hart toe en vindt dat de agrarische sector een belangrijke bijdrage levert aan de Nederlandse samenleving. Een grote meerderheid van de Nederlanders hecht veel waarde aan het Nederlandse platteland en aan de agrarische sector.' Op de vraag 'hoe goed zorgen Nederlandse agrarische ondernemers over het algemeen voor het milieu' antwoordde 68 procent met tamelijk goed en 5 procent met heel goed.

Het volledige rapport is te downloaden via www.minlnv.nl.

Vernieuwde richtlijn resistentie-management bij graanziekten

De richtlijn voor het management van fungicidenresistentie in graanziekten is onlangs geactualiseerd. Sinds de introductie van fungiciden met een specifiek(er) werkingsmechanisme is ook de dreiging van resistentie toegenomen. Om alle betrokkenen goed te informeren over dit fenomeen bestaat sinds enige tijd de Fungicide Resistance Action Committee (www.frac.info), opgericht door de internationale gewasbeschermingsmiddelenindustrie.

Binnen het FRAC worden door vertegenwoordigers van de agrochemische bedrijven richtlijnen voor resistentiemanagement opgesteld. In een aantal landen zijn regionale groepen actief. Zo kent Nederland de Fungicide Resistentie Actie Groep Nederland (FRAG-NL). Deze groep is samengesteld uit een brede vertegenwoordiging vanuit de gewasbeschermingsmiddelenindustrie en onderzoekers. Het secretariaat wordt gevoerd door de Plantenziektenkundige Dienst.

FRAG-NL heeft recent de richtlijn voor het management van fungicidenresistentie in graanziekten geactualiseerd. De nieuwe richtlijn kan binnenkort worden gedownload via een link op www.nefyto.nl. De publicatie geeft een samenvatting van de huidige kennis over resistentie-risico's. Per ziekte wordt de stand van zaken besproken, alsmede de aanbevelingen voor een optimale inzet van de beschikbare groepen fungiciden gericht op het voorkomen van resistentie.

Insecticiden onmisbaar

Insecticiden zijn voor veel situaties maatschappelijk gezien onmisbaar. Dat bleek weer de afgelopen zomerperiode. Zo is in het kader van de bestrijding van de ziekte blue tongue een insecticidebehandeling van de dieren en vervoermiddelen op moment van lading en tijdens transport verplicht. Dit om verdere verspreiding van deze ziekte te voorkomen. De Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) vermeldt dit in het 'Bluetongue protocol voor het vervoer van herkauwers ten behoeve van afvoer naar een slachterij of export'.

Voor een geheel andere toepassing werd door de minister van VROM het gebruik van het insecticide permethrin toegestaan. Deze ontheffing was nodig voor het impregneren van uniformen en andere kleding bestemd voor gebruik door militairen en defensiepersoneel in uitzendgebieden. Om zo insecten, in het bijzonder muggen, te weren. Zonder de geïmpregneerde kleding zouden de Nederlandse militairen onvoldoende kunnen worden beschermd tegen muggenbeten.

Een andere speciale regeling werd getroffen door de minister van LNV voor de toepassing van deltamethrin ter bestrijding van de maïswortelkever. Deze kever is ingevolge Europese regelgeving aangewezen als quarantaineorganisme. Dat betekent dat EU-lidstaten op grond van Europese regelgeving een bestrijdingsverplichting hebben.

De gewasbeschermingsindustrie heeft op Europees niveau al eerder aan de bel getrokken over het feit dat veel bestaande insecticiden de Europese herbeoordeling van de toelating niet succesvol hebben doorstaan. Dit veelal vanwege strenge milieueisen. Er worden ook steeds minder nieuwe werkzame stoffen voor insecticiden aangemeld, omdat het moeilijk is om producten te vinden die aan alle eisen kunnen voldoen.

De Plantenziektenkundige Dienst constateerde in 2005 (Monitoring ziekten, plagen en onkruiden; Rapportage van de ontwikkelingen 1998-2004) dat met name de insectenbestrijding moeilijker is geworden. Dit komt door het wegvallen van middelen in combinatie met de klimaatsverandering. Bovendien heeft het wegvallen van effectieve (vaak breedwerkende) gewasbeschermingsmiddelen tot gevolg dat organismen de kop opsteken die in het verleden geen probleem vormden.

Luxan staakt productie

Eind juni maakte Nefyto-deelnemer Luxan B.V. bekend de productie-activiteiten van gewasbeschermingsmiddelen per 1 maart 2008 te gaan stoppen. De markt voor gewasbeschermingsmiddelen krimpt en tegelijkertijd stijgen de kosten voor ontwikkeling, registratie en productie. Dit maakt het voor Luxan niet langer mogelijk rendabel te produceren.

Eind 2006 verkocht Luxan reeds de registraties en productierechten voor de Nederlandse markt aan Certis Europe. Luxan blijft actief op het gebied van de huis- en tuinproducten. Luxan heeft het deelnemerschap van Nefyto per 1 januari 2008 opgezegd. Gedurende tientallen jaren is Luxan actief deelnemer van Nefyto geweest. Directeur Leen de Regt en oud-directeur Rinus Bastiaansen maakten geruime tijd deel uit van het dagelijks bestuur.

Toezicht op biologische productie

Stichting Skal

Stichting Skal is een onafhankelijke organisatie voor het toezicht op de biologische productie in Nederland. Doel van de toezicht is dat biologische land- en tuinbouwproducten ook echt biologisch zijn. Skal werkt in opdracht van het ministerie van LNV en controleert de hele keten.

In Europa is de term 'biologisch' een beschermde term. Bedrijven mogen zichzelf en hun producten niet zomaar biologisch noemen. Sinds 1992 bestaat in alle EU-lidstaten regelgeving voor biologische productie. Deze ligt vast in de Europese Verordening 2092/91 en is in Nederland van kracht via het Landbouwkwaliteitsbesluit biologische productiemethode. Nederland voert de EU-regelgeving ongewijzigd door.

Iedere lidstaat bepaalt zelf welke organisatie of organisaties toezicht houden. In Nederland is Skal (www.skal.nl) de enige toezichthoudende organisatie. In Nederland ontsnapt zo geen enkele schakel in de keten aan het toezicht van Skal. In veel andere lidstaten zijn er meerdere toezichthouders. Is een product in één lidstaat goedgekeurd, dan mag het binnen de hele EU als biologisch worden verhandeld.

Er zijn verschillende biologische keurmerken. Bijvoorbeeld het EKO-keurmerk, dat vooral in Nederland bekend is. Skal is wettelijk houder van het EKO-keurmerk. Wie dit keurmerk wil gebruiken, moet hiervoor toestemming krijgen van Skal.

Stichting Skal telt ongeveer 20 medewerkers en is gevestigd in

EKO-producten

Bij EKO-producten moeten in principe alle agrarische ingrediënten van biologische oorsprong zijn. In bepaalde gevallen mogen wettelijk bepaalde agrarische ingrediënten van niet-biologische oorsprong worden toegevoegd, tot een gehalte van maximaal 5% van het totaal aan agrarische ingrediënten. Op deze producten is het gebruik van het EKO-keurmerk in principe toegestaan.

Zwolle. Een gesprek met directeur Jaap de Vries.

De hele keten

Momenteel staan ongeveer 1475 biologische boeren en bijna 1050 biologische verwerkers, importeurs, handels- en opslagbedrijven onder toezicht van Skal. "Skal houdt toezicht op de gehele keten", vertelt Jaap de Vries. "De basis van ons toezicht ligt in de controle van het be-

Inspecteur Rijnder van de Rozenberg (rechts) op bezoek bij het biologische bedrijf van Gert Langevoort in Epe. Hij biologische teelt mag geen ontsmet zaad worden gebruikt. Dat wordt hier gecontroleerd.

drijfsproces. Ook worden er monsters genomen, maar daar ligt niet het accent."

Als controle-organisatie is Skal zelf ook aan toezicht onderworpen. Dit gebeurt door de Raad voor Accreditatie. "We zijn een kleine organisatie, maar met een brede en diepe deskundigheid. Ik durf gerust te zeggen dat we een autoriteit zijn op ons gebied. Waar nodig maken we gebruik van externe deskundigheid. Zo hebben we geregeld overleg met andere toezichthoudende instanties, zoals de Algemene Inspectiedienst (AID) en de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA)."

Controles

Skal ontvangt geen subsidie en is self supporting. De ondernemers die zich door Skal laten inspecteren en certificeren, betalen daarvoor. "Dit gebeurt voor een belangrijk deel op basis van kostentoerekening. Biologische bedrijven sluiten zich graag bij Skal aan en hebben daar de kosten voor over. Immers, de biologische sector is blij met een toezichthoudende organisatie die helpt om de markt betrouwbaar te houden."

Hoe vinden de controles plaats? "We controleren op alle eisen die de wet aan biologische productie stelt. Naast de visuele inspectie van het bedrijf is de controle van de administratie en boekhouding een belangrijk onderdeel. Daarnaast nemen we monsters: van opgeslagen

producten, maar ook van bijvoorbeeld gewassen in het veld."

In het kader van fraudebestrijding wordt soms een externe accountant ingeschakeld om de boeken te controleren. "Een vorm van fraude is het zogeheten omkatten. De biologische teler koopt dan een reguliere partij in, om die als biologisch door te verkopen. Gelukkig komt dit zeer zelden voor."

Gewasbescherming

Hoe vaak komen overtredingen voor? "Bij 98 procent van de bedrijven is het in orde", antwoordt Jaap de Vries. "In 2006 hebben we ongeveer 1000 overtredingen geconstateerd, waarvan 200 zware overtredingen. De overtredingen gebeuren met opzet en per ongeluk."

Hoe zit het met gewasbescherming? "In de biologische teelt mogen geen synthetische middelen worden gebruikt. Wel middelen van natuurlijke oorsprong, mits als zodanig door de EU erkend."

In feite mogen er op biologische producten geen residuen van chemische gewasbeschermingsmiddelen worden aangetroffen. Toch gebeurt dat wel eens. Veelal gaat het om zogeheten achtergrondcontaminatie. Bijvoorbeeld door drift van de buurman of gewoon van een middel dat door de lucht zweeft. Of door restanten die na de omschakeling van regulier naar biologisch nog in kisten en schuurwanden aanwezig zijn.

"Skal heeft ervoor gekozen om voor residuen van chemische gewasbeschermingsmiddelen een norm in te stellen. Die ligt op 0,01 mg per kilogram, dezelfde norm als voor babyvoeding. Komt een aangetroffen residu boven die norm, dan wordt de partij als biologisch product afgekeurd. Is het aanwezig maar onder de norm, dan wordt de partij goedgekeurd."

Binnen Europa behoren Nederland en België tot de weinige lidstaten die deze norm zo streng toepassen. "Onze norm is Europees nog niet geaccepteerd. In het kader van

Omschakelen naar biologisch

Een reguliere teler die naar biologisch wil, moet eerst een periode van omschakeling doorlopen voordat hij zijn bedrijf en producten biologisch mag noemen. Zo moet een perceel eerst minstens twee volledige jaren (drie jaar voor meerjarige gewassen) beheerd worden volgens de biologische productiemethoden.

de Europese harmonisatie zouden we graag zien dat dit wel gebeurt."

Betrokkenheid sector

Het afkeuren van een partij kan grote (financiële) consequenties hebben voor een bedrijf. Dat komt hard aan, zeker als er geen opzet in het spel is. "Het komt dan ook wel eens voor dat het bedrijf een rechtszaak tegen ons aanspant. Overigens nodigen we het betreffende bedrijf dan eerst uit voor een hoorzitting, die in enkele gevallen de gang naar de rechter voorkomt."

Jaap de Vries en zijn medewerkers zijn er zich bewust van dat bepaalde acties ernstige consequenties kunnen hebben voor de betreffende ondernemer. "Als we ook maar enigszins twijfelen, vragen we advies aan externe deskundigen. Bijvoorbeeld aan de VWA."

Skal vindt het belangrijk dat de ondernemers waarop zij toezicht houden, betrokken zijn. "Zo organiseren we jaarlijks een bijeenkomst waarin de sector zijn wensen naar voren kan brengen en kan aangeven waar de prioriteiten binnen de controles zouden moeten liggen. Zo maken we als toezichthoudende instantie optimaal gebruik van de ervaring en deskundigheid van de sector. Ook hebben enkele vertegenwoordigers van de sector zitting in ons bestuur." ■

Jaap de Vries: "De biologische sector is blij met een toezichthoudende organisatie die helpt om de markt betrouwbaar te houden."

De regels voor biologische productie

Voor alle vormen van biologische productie geldt een verbod op het gebruik van genetisch gemodificeerde organismen of daarvan afgeleide producten. Voor wat betreft de eisen is de biologische sector verdeeld in plantaardige productie, dierlijke productie, bereiding van levensmiddelen, import van biologische producten en tot slot handel en opslag.

Voor plantaardige productie gelden eisen op het gebied van bodem en bemesting, gewasbescherming, uitgangsmateriaal, parallelteelt en -opslag, gebon-

denheid aan de bodem van de teelt, en de omschakeling van regulier naar biologisch.

Gewasbescherming moet zoveel mogelijk plaatsvinden door methoden als voldoende ruime vruchtwisseling, rassenkeuze, mechanische bestrijding en de bescherming en het uitzetten van natuurlijke vijanden. Alleen bij acuut gevaar voor de teelt mogen gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, mits door de EU erkend als een middel van natuurlijke oorsprong.

COLOFON

NEFYTO BULLETIN 1 | april 2007 | Jaargang 13 Nefyto Bulletin is een uitgave van Nefyto (Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie), belangenorganisatie voor de Nederlandse agrochemische industrie. Het bulletin wordt kosteloos toegezonden aan personen en organisaties die op enigerlei wijze betrokken zijn bij gewasbescherming in Nederland. Nefyto Bulletin verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 1800.

REDACTIE Nefyto, Hogeweg 16 | Postbus 80523, 2508 GM Den Haag | t (070) 750 31 00 | f (070) 354 97 66 | nefyto@nefyto.nl | www.nefyto.nl TEKST EN REALISATIE Fred Meijer Communicatie en Journalistiek, Doetinchem

ONTWERP EN LAY-OUT Cyril Strijdonk Ontwerpburo, Gaanderen FOTOGRAFIE Fred Meijer, Bayer CropScience, Syngenta DRUK Weevers Vorden VERSPREIDING Controlled circulation / ISSN 1382-3833